



evropský  
sociální  
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,  
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání  
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

# Český jazyk

## 9. ročník

inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

### **POEZIE**

seznámení se základními pojmy v oblasti poezie; zaměřeno  
na rozeznávání druhů rýmů včetně praktického procvičení

vl. znak: ČJ III.

Autor: Mgr. Petra Fofňková      2012      ZŠ Rokytnice v Orl. horách

# **Poezie**

- literární dílo psané veršem (tedy rytmicky organizované)

**Verš** - jeden řádek básně

**Rým** - zvuková shoda slabik na konci veršů

**Sloka** - spojení minimálně dvou veršů obsahujících ucelenou myšlenku

## Rozlišujeme tyto rýmy:

a) Střídavý      a b a b

Co mělo přijít, stalo se jen zpola.  
Létat mne ve snu ptáci učili -  
padat už ne: hle, Ikarova škola.  
Banální výhry. Krásné omyly.  
( Jiří Žáček - Mezi řečí )

b) Sdružený      a a b b

Velké, širé, rodné lány,  
jak jste krásny na vše strany,  
od souvratě ku souvarati,  
jak vás dnes to slunko zlatí!  
( J. V. Sládek - Velké, širé, rodné lány)

c) Obkročný      a b b a

Nic, tato pěna, cudný rým,  
jen, abych vytkl hlavní body,  
tak mizí střemhlav na dně vody  
houf sirén, jenž si ztropil šprým.  
(S. Mallarmé)

d) Přerývaný      a b c b

Hajej, dadej, můj synáčku  
s zelenými vlásky.  
Nevdala se tvá matička  
ve příbytek lásky.  
(K. J. Erben - Vodník)

e) Postupný      a b c a b c

V poklidu, zapředném  
v svit tmy, plující splavem  
vše sněží a vše splývá.  
Proč na vás zapomene  
sny naše, v jitru plavém,  
jež do oken se dívá?  
(J. Hora - Zapomenutí)

## **Slož báseň. Rým v básni je střídavý.**

*Sergej Jesenin*

Tam, kde visí plachta tenká

sedm rusých štěňátek

sedm štěňat vrhla fenka

závěj sněhu roztála

zahřívala, laskala

za rohoží u vrátek

Do večera lízala je

až pod teplým tělem zkraje

## Slož báseň. Rým v básni je obkročný.

*Jan Neruda*

Král Karel s Buškem z Vilhartic

ti dva už pili mnohou číši spolu  
Nuž. dej sem zlaté číše, páže  
ted' zasedli si k dubovému stolu  
a zapěli si z plných plic.  
a nalej vína - dolej výš  
král Karel vesel káže.  
dnes, pane Bušku, čehos zvíš

## Slož báseň. Rým v básni je sdružený.

*Ivan Jirous*

Ptala se Františky Marta:

strašidla by se hrozně bály  
viděli by je kouhouti  
co sedí v jívě na proutí  
tudy k nám strašidla nevlezou  
Nepolezou sem strašidla?  
Venku je tma jak povidla.  
Máme zavřený vrata?  
a jak by na ně kokrhali  
Vrata jsou samý železo

## Slož báseň. Rým v básni je přerývaný.

Sándor Petöfi

Burácí vichřice

kde máme nuzný byt  
blíženci zimy - déšť  
pod mračnou oblohou  
a sníh se valí mhou  
ani keř nenajdem  
kam se lze uchýlit  
Holá je pustina



## Červeným znakem označ správnou odpověď

1. Co je to sloka?

- a) spojení minimálně dvou veršů obsahujících ucelenou myšlenku
- b) spojení minimálně dvou rýmů obsahujících ucelenou myšlenku
- c) spojení dvou a více veršů

2. Charakterizuj pojem Poezie

- a) jsou to všechna slova, která se rýmují
- b) je to literární dílo psané veršem
- c) psaní veršovaných příběhů



3. Co je to rým?

- a) zvuková shoda posledních písmen na konci veršů
- b) zvuková shoda hlásek na konci veršů
- c) zvuková shoda slabik na konci veršů

4. Co je to verš?

- a) dva po sobě se rýmující řádky básně
- b) jeden řádek básně
- c) rýmující se slova

5. Jaký je správný vzorec pro verš obkročný?

- a) a b a b
- b) a b b a
- c) a b a a



6. Jaký rým je uplatněn v této básni?

Šel jsem na místo, kde rostl podběl.

Příbuzní mi řekli, že někam odjel.

Jak mohl odjet s celým svým trsem?

Věřte či nevěřte, prý autobusem!

- a) střídavý
- b) postupný
- c) sdružený